

Schrijver Simon Rozendaal bij het beeld van Piet Hein. „Hij was tamelijk braaf.“ © Jan de Groen

'Zeeheld Piet Hein was een grotere Rotterdammer dan Erasmus'

Zeeheld Piet Hein (1577-1629) ligt onder vuur. De Delfshavenaar, veroveraar van de Spaanse zilvervloot, zou fout zijn geweest in de Gouden Eeuw en zich in de Oost flink hebben misdragen. Een misvatting, vindt wetenschapsjournalist Simon Rozendaal. „Eigenlijk was hij maar een saaie piet.“

Marcel Potters 19-09-18, 19:06

Aan Piet Hein zelf gaat de hele discussie over zijn al dan niet onbesproken gedrag geheel voorbij. Onverschrokken staat hij op z'n sokkel op het Piet Heynsplein, in zandsteen verstild op het moment dat hij het commando gaf om Duinkerken aan te vallen. Strijdbaar, met zijn rug naar de stad en de blik op het water van de Achterhaven en – verderop – de Nieuwe Maas.

In café Aan Zet, op een steenworp afstand van het beeld, klinkt *You're my favourite waste of time* uit de boxen en nipt Simon Rozendaal – ook chemicus, schrijver en Delfshavenaar – aan zijn kopje cappuccino. Twee jaar werkt hij aan een boek over het leven en werk van één van de beroemdste Rotterdammers

aller tijden, die wat hem betreft de alom gelauwerde theoloog Desiderius Erasmus naar de kroon kan steken.

Piet Hein, zijn naam is klein, maar z'n daden benne groot – een waarheid als een koe, is zijn overtuiging. „Rotterdam moet trotser op hem zijn“, voegt hij er gedecideerd aan toe. „Piet Hein is zo belangrijk geweest voor Nederland.“

Blazoen

Toch, niet iedereen is daarvan overtuigd. Of de schipperszoon uit Delfshaven inderdaad met een ongeschonden blazoen uit de strijd komt, zal wellicht blijken uit het door het stadsbestuur geïnitieerde onderzoek naar het koloniale verleden van Rotterdam. Twee ton wordt uitgetrokken om de handel en wandel van Rotterdammers overzee in kaart te brengen, en moet antwoord geven op de vraag in hoeverre zij zich inlieten met slavernij en geweld tegen de lokale bevolking.

Wat Rozendaal betreft een verspilling van tijd en geld. „Ik vind het absurd en ik vind het ook slecht“, luidt zijn mening. „Zeker in een tijd waarin al zoveel bevolkingsgroepen tegenover elkaar staan. We zijn aan het doorslaan. Vroeger hebben we op school nooit iets geleerd over slavernij en de genocide die door Jan Pieterszoon Coen is gepleegd op de Banda-eilanden in 1621. Nu gaat het compleet de andere kant op, en denken we dat elke zeeheld fout was.“

Kortom: Piet Hein heeft ons alleen maar goeds gebracht?

Rozendaal: „Ja, voor het ontstaan van Nederland is Piet Hein zó belangrijk geweest. Door de verovering van de zilvervloot waren we plots 11 miljoen gulden rijker, dat zou vandaag de dag gelijk staan aan een half miljard euro. Met die buit kon onder andere de bevrijding van 's-Hertogenbosch tot stand komen. In de strijd tegen de Spanjaarden is de zilvervloot – waarvan hij zelf maar zesduizend gulden kreeg – van doorslaggevend belang geweest.“

Als je jarenlang onderzoek doet naar zo'n historische figuur, ligt het risico op de loer dat je z'n daden gaat vergoelijken...

„Nee, ik geef geen romantisch beeld van hem. Ik schilder hem juist af als een ietwat saaie piet.“

Uw bewering is dat Piet Hein zich nooit heeft ingelaten met zaken als slavenhandel. Kunt u dat onderbouwen?

„Feit is dat Nederland tot 1636 tegen slavenhandel was. Maar met de verovering van Brazilië rond 1630 waren arbeiders nodig op de suikerplantages, om daar zwaar werk te verrichten. Daarna begon de grootschalige slavenhandel door Nederlanders. Piet Hein heeft daar niet aan deelgenomen, simpelweg omdat hij al jaren dood was.“

Toch heeft hij de basis gelegd voor de latere slavenhandel, door in 1624 Salvador de Bahia in Brazilië in te nemen.

„Ja, maar moeten we hem dat kwalijk nemen? Voor iets wat na zijn dood gebeurde? Ik ben van mening dat hij daar juist uiterst heldhaftig heeft opgetreden. Hein was vice-admiraal, onder admiraal Jacob Willekens. En waar de bevelhebbers soms op het dek in hun luie stoel naar de krijgshandelingen zaten te kijken, ging hij voorop in de strijd. Na de trompetter, die direct werd doodgeschoten, kwam Piet Hein boven. En zo ging het telkens. Ik heb een Leidse historicus gesproken, en die noemde hem een van de meest heldhaftige onder de zeehelden uit de Nederlandse geschiedenis.”

Wat hem wordt verweten is betrokkenheid bij misstanden op de Molukse Banda-eilanden, in 1609.

„Dat klopt. Er zijn gevechten geweest op die eilanden en daarbij zijn bewoners om het leven gekomen. Maar ik moet wél een kanttekening plaatsen. Die mensen hadden een Hollandse expeditie in de val gelokt en vervolgens verschillende VOC-officieren vermoord. Ik kan me voorstellen dat dit tot represailles leidde. Dat vind ik niet zo gek. Overigens wordt nergens vermeld dat Piet Hein zelf aan die vijandelijkheden heeft deelgenomen.”

Heeft Piet Hein tijdens zijn leven afstand genomen van dit soort gedrag in voormalige koloniën?

„Ja, zo heeft hij in 1627 een order geweigerd. Voor de kust van Brazilië kaapte hij twee Portugese schepen, waarop slaven zaten. Die moest hij naar de Amazone brengen, maar heeft ze op een eilandje voor de Braziliaanse kust vrijgelaten. Hij had mededogen met indianen, die schandalig werden behandeld in zilvermijnen. En vond dat donkere mensen op dezelfde wijze moesten worden behandeld als blanke personen.”

Toch is er volop kritiek op Piet Hein, waarbij wordt gezegd dat hij wel degelijk over de schreef is gegaan. Hoort u die kritiek zelf ook wel eens?

„Regelmatig. Ik vertelde een tijdje geleden aan een kennis dat ik bezig was met dit onderzoek. Toen zei hij: ze moeten een touw om de nek van die piraat in Delfshaven knopen, en dat standbeeld omtrekken. Dat vond ik raar. Want die kennis is een aardige, slimme vent. Hoe komt hij erop?”

Er wordt nu een bordje geplaatst bij het beeld van Piet Hein in Delfshaven. Wat moet daarop komen te staan?

„Dat hij tamelijk braaf was. Ik vind hem een grotere Rotterdammer dan Erasmus, dat meen ik echt. Die is hier alleen maar geboren, was na drie jaar vertrokken en is nooit meer in Rotterdam terug geweest. Hij had meer met

Leuven en Bazel dan met Rotterdam. De enige reden waarom hij in Rotterdam wordt geëerd, is omdat hij zichzelf *Erasmus van Rotterdam* noemde. Dat was normaal toen, kijk maar naar *Leonardo da Vinci*. Wat mij betreft zou Rotterdam de zeeheld Piet Hein veel meer moeten eren. Hij verdient 'n standbeeld op de Coolsingel."

Piet Hein-deskundige Simon Rozendaal geeft op zaterdag 29 september op het verzoek van het Genootschap Historisch Delfs Haven een lezing over Piet Hein en de Gouden Eeuw. Locatie: Pelgrimvaderskerk in Delfshaven. Aanvang: 14.00 uur. De toegang is gratis.